

předseda Národní rady: „S pohnutím vítáme představitele slavné Rudé armády, kteří dnem i nocí rychlostí neznámou v historii válek přispěchali na pomoc hrdinnému lidu Prahy. Český národ vítá bratry rudoarmějce a všemi myslitelnými způsoby projeví lásku i vděčnost, jakou chová ke slavné Rudé armádě. Ať žije bratrská rodina svobodných slovanských národů! Ať žije SSSR a jeho slavná Rudá armáda! Ať žije maršál Koněv!“

11.15: Sovětská vojska prošla ze Starých Dejvic přes Vítězné náměstí, Chotkovy sady, Klárov. Pancéřová německá četa kladla tuhý odpor. Odpor byl zdolán a pak sovětské jednotky překročily Mánesův most k parlamentu. Staroměstské náměstí, Prašná brána a Václavské náměstí byly obsazeny ruským vojskem. Tím byla Praha vyčištěna úplně od německého vojska. Nabádáme občanstvo, aby si každý zajistil ve svém domě německé občany, aby nemohli již nijak ohrožovat bezpečnost našich občanů.

12.10: Nálet německých letadel na Prahu. Sirény nefungují.

13.26: Vysílač Mělník hlásí, že Mělníkem projíždějí němečtí vojáci dosud ozbrojení a střílí po obyvatelstvu.

13.43: K usnadnění rychlého pohybu Rudé armády Prahou nařídilo vojenské velitelství Velké Prahy okamžité rozbourání barikád za pomoci civilního obyvatelstva.

14.14: Mělnická vysílačka začala opět vysílat.

15.39 a 16.10: — Praha vyzývala (anglicky a rusky) anglo-americké letectvo a rudé letectvo o pomoc. Mělník byl bombardován německými letouny a hloubkovými letouny. Obyvatelstvo bylo ostřelováno a mělnická nemocnice byla zasažena přímým zásahem.

Po 4. hod. odpolední hlásila Praha, že jsou ještě ojedinělá místa odporu ozbrojených nacistů. Je třeba opatrnosti, hlavně při prohlížení německých bytů.

V 17.15 hod. oznámil vrchní ředitel Hanuš z Pražského hradu: na Pražském hradě na katedrále Sv. Víta byla vztyčena státní a sovětská vlajka za přítomnosti plukovníka Ivanoviče, představitele Rudé armády. Přítomni byli vojáci Rudé armády a československé armády. Byl svolán zdar spolupráci SSSR a ČSR a všeho Slovanstva.

V 17.20 vydala Česká národní rada toto prohlášení: Všechna moc i práva k dalšímu rozhodování v obcích, v městech, v městských čtvrtích, v továrnách, v podnicích a v závodech všeho druhu na území Čech, Moravy a Slezska, v hranicích první republiky náleží národním výborům...

Č. Amort, Na pomoc československému lidu, Praha 1960, dok. č. 274.

[269]

1945, 9. květen. Moskva. — Provolání českého vysílače „Za národní osvobození“ k osvobození hlavního města Prahy Sovětskou armádou.

Vítáme Rudou armádu — Osvoboditelku v Praze, hlavním městě republiky!

9. květen 1945 zůstane navždy v tisíciletých dějinách našeho národa datem nejslavnějším!

V předvečer tohoto dne triumfovalo pražské národní povstání nad německými okupantskými hordami a donutilo je ke složení zbraní a k odchodu z Prahy. Čtyřdenní boj o Prahu byl rozhodnut vítězstvím českých zbraní, Praha byla osvobozena! Den 9. květen stal se tak spontánně svátkem osvobozeného Československa.

Ani 8. května večer po kapitulaci německých vojsk, ani 9. května, v den našeho národního svátku osvobození, nebyla však Praha zbavena úplně nebezpečí zákeřných útoků ze strany poražených německých zoufalců. I po podepsání úmluvy o složení zbraní bombardovala německá letadla některé čtvrti Prahy, esesácké tlupy střílely z kulometů po národních oddílech

a obyvatelstvu, a v mnoha svých hnízdech v Praze i v okolí chystali se okupanti neuposlechnouti podepsané dohody a pokračovati v odporu. A právě v této chvíli vešla do Prahy vítězná vojska Rudé armády! Byly to pancéřové a motorisované divise I. ukrajinské fronty, již velí slavný maršál Koněv — který spolu s maršálem Žukovem dobyl Berlína; tyto ruské divise po dobytí hlavního saského města Drážďan prošly jediným střelhitým náběhem horskou přehradou Rudohoří na česko-saské hranici, osvobodily 8. května severočeskou uhelnou pánev s městy Most, Duchcov a Teplice-Šanov a po přímo bleskovém pochodu, vykonaném v noci z 8. na 9. květen, začaly v ranních hodinách vcházeti z několika stran do Prahy. A když pak ruské tanky zarachotily po Staroměstském a Václavském náměstí, v samém srdci naší svobodné Prahy, byla veliká událost příchodem Rudé armády do hlavního města republiky radostnou skutečností!

Ruská vojska přišla tedy památného dne 9. května 1945 do Prahy, jsou mezi námi! Ulice i náměstí našeho hlavního města tonou v moři praporů a květin. Obrovské davy plní chodníky i jízdni dráhy, dochází k dojmavým a nezapomenutelným výjevům radosti, nadšení a sbratření. Na všech ruských tancích a automobilech, na dělech i jiných zbraních a vozidlech vlají vedle sovětských i československé vlajky, všichni bojovníci Rudé armády jsou přímo zaspáváni květinami, pražský lid vítá své bratry a tak dlouho čekané nejvzácnější hosty s pravou slovanskou a českou pohostinností. Nyní je svoboda Prahy, vybojovaná v těžkých bojích uplynulých dnů za cenu velkých obětí a s nevyrovnatelným hrdinstvím, konečně zabezpečena! Česká národní rada a národní výbory vyzývají obyvatelstvo, aby všemožně pomáhalo Rudé armádě likvidovati poslední izolovaná hnízda německého odporu, mařiti zákeřné přepady německých ztracenců, očistiti Prahu i její okolí úplně od posledních zbytků německých hord. Přišla ruská pomoc české Praze, přišla včas a radost nad naším českým vítězstvím v boji o Prahu je zdvojnásobena příchodem ruských bratří a spojenců, zajišťujících Praze vybojovanou svobodu!

Z armád protihitlerovské koalice vešla tedy do naší Prahy právě Rudá armáda — a v tom je pro nás kus veliké dějinné spravedlnosti, velikého zadostiučinění!

Rusko je náš veliký slovanský bratr a mocný i moudrý otec slovanské rodiny národů, Moskva je také naší českou matkou, stolicí všeho slovanstva! Dvě desetiletí existence první Československé republiky a šest let německé poroby a československého boje za svobodu ukázaly nám názorně a přesvědčivě, jak přímo osudově jsme spojeni s východem, s Moskvou, s Ruskem, se Slovanstvem! Sovětský svaz to byl, jenž nám v r. 1935, kdy se nad námi začalo vznášeti hitlerovské nebezpečí, podal bratrskou ruku paktem o vzájemné pomoci — přesto, že oficiální čsl. politika v naprostém rozporu s city širokých vrstev lidu až do té doby bloudila v politikaření Západu a po celých patnáct let odmítala dokonce právně uznati Sovětský svaz a jeho vládu. Sovětský svaz stál věrně při nás v období těžké krize mnichovské, kdy se kapitulanti ze Západu otočili zády k Československu, vybudovávanému na jejich přátelství a podepsali zmrzačením republiky nad ní ortel smrti, který pak v březnu byl německým vpádem vykonán. Sovětský svaz nikdy neuznal zločinný Mnichov, Sovětský svaz byl ochoten i po Mnichovu garantovati naše okleštěné hranice, Sovětský svaz nikdy neuznal německou okupaci!

Sovětský svaz byl také prvním, kdo v létě 1941 uzavřel s námi nové smlouvy, uznal naši zahraniční vládu, položil základ k mezinárodně právní obnově Československa. Na půdě bratrského Ruska vyrostla naše čsl. zahraniční armáda, jež ve slavných bojích u Sokolova, Kyjeva, Bílé Cerkvi a Dukly zpečetila krví československo-ruské bratrství, pokryla slávou praporek pluků nové republiky a zasloužila si uznání velikého vojevůdce Vlastenecké války, maršála Stalina! Sovětský svaz dal pak smlouvou o vzájemné pomoci, přátelství a poválečné spolupráci z 12. prosince 1943 pevnou páteř celé naší příští zahraniční politice, dal jí jasnou orientaci, oporu a základnu nad jiné věrnou, pevnou a spolehlivou. A byl to konečně opět Sovětský svaz, jehož slavná Rudá armáda osvobodila Slovensko, Slezsko i Moravu, vztyčila znovu prapor republiky nad Košicemi i Bratislavou, nad Brnem, Olomoucí a Ostravou, nad

Opavou i Těšínem — a jehož vojska přišla nyní k nám, do naší svobodné Prahy, aby nám pomohla dorazit nepřítele, zabezpečiti svobodu, očistit zemi úplně od německého neřádu a háchovské zrady. Je smazán Mnichov, je znovu vzkríšena republika, je osvobozena Praha, v první řadě díky našemu velikému východnímu spojenci!

Na dnešním triumfu osvobozené Prahy a republiky mají tedy naši ruští přátelé největší zásluhu. Přišli k nám až od Volhy a z Kavkazu, poli velikých bitev, cestou krve a nesmírných obětí, draze platíce svými životy za každou stopu osvobozené slovanské půdy. Vzpomeňme na jejich vítězství pod Moskvou v zimě 1941, jež zkrížilo plány kata Heydricha, hrozícího vyhubit, zotročit a rozehnat český národ! Vzpomeňme na slavný Stalingrad, který znamenal historický obrat velké války a přinesl nám jistotu vítězství a osvobození! Vzpomeňme na vítězný ruský pochod přes Dněpr, Karpaty i Vislu, jehož vítěznou apothosou bylo dobytí Berlína — tento signál k pražskému národnímu povstání. Přišli k nám Rusové, naši slovanští bratři, naši spojenci a přátelé nejvěrnější, nejudatnější bojovníci protihitlerovské války, spasitelé lidské civilisace, osvoboditelé slovanských národů a porobené Evropy — přišli k nám ti, jimž právem náleží vavřín nesporných vítězů této veliké války!

Tiskneme Vás na svá srdce ruští bratři — osvoboditelé! S radostí a nadšením vítáme Vás v naší staroslavné Praze, děkujeme Vám hluboce za všecku Vaši pomoc v našem boji, skláníme se v pohnutí před oběťmi z Vašich řad, padlými v boji za naši svobodu! Zdravíme Vaše slavné prapory, jež vlají nad Berlínem a dnes září v slunci naší Prahy! Pozdravujeme Vaši velikou Rudou armádu, toto vojsko vítězství a slávy!

Ať žije slovanská Moskva, veliké Rusko a mohutný Sovětský svaz!

Ať žije slavná Rudá armáda a veliký maršál Stalin!

Ať žijí naši anglo-američtí spojenci a všechny svobodomylovné národy, jež přispěli k ruskému vítězství nad hitlerovskou tyraní a k našemu osvobození!

Ať žije svobodná Praha a osvobozená Československá republika!

AÚD KSČ Praha. Fond 34, složka 43, čís. 22.195—22.198. Záznam vysílání.

[270]

1945, 9. květen. Praha. — *Provolání České národní rady k pracujícím lidu, aby svou prací pomohl co nejrychleji odstranit následky války.*

Česká národní rada žádá všechny zaměstnance služeb dopravních, totiž železničáře, poštovní zaměstnance, elektrikáře, obecní zaměstnance, dále zaměstnance oborů potravinářských, jako jatek, pekáren, hostinských, řemeslných a stavebních živností, aby umožnili návrat k mírovému hospodářství, aby nastoupili práci.

Po vyrabování, zpustošení a zničení našich dopravních, technických a stavebních prostředků musíme se vynasnažiti, abychom přes všechny obtíže dosáhli řádného a pravidelného provozu a zabezpečili tím řádný chod podniků z důvodů vojenských i hospodářských.¹

¹ Tentýž den vydalo ministerstvo vnitra se souhlasem České národní rady pokyny k zabezpečení veřejného i soukromého majetku: „1. Upozorňuje se, že osoby, které budou musiti skládati účty ze svého obohacení za války, nebo budou zodpovídati nebo svým majetkem ručiti za škody u nás páchané, budou se snažiti o převody majetkové i jiné ukrývání nebo vývoz majetku. Těmto snahám nechť národní výbory, úřady a orgány veřejné v mezích své pravomoci důrazně zabrání.

2. Národní výbory nechť povolají v součinnosti s okresními a státními policejními úřady potřebný počet vhodných osob k zesílení státní i místní bezpečnostní služby. Na povolané osoby vztahují se předpisy zákona o obraně státu, týkající se osob, povolaných k válečným úkolům.